

Umíme si vážit půdy?

FOTO – Sylva Horáková

Obsah ZPRAVODAJSTVÍ

Pro zemědělství více peněz	2
Ekologická farma má „bramborovou“	2
Češi čistí Moldávii	2
Europeníze pro odpady	2
Slovo redakce	2

NAŠE TÉMA

Mezinárodní rok půdy	3
Anketa	3

REPORTÁŽ A ROZHOVOR

Jitrocel od Pejřimova	4-6
Inspektor se srdcem pro „bio“	6-7

BIODIVERZITA

Mák Obří ruský	8
Česnekoví četníci	9
Co je nového v Seznamu starých plodin Gengelu	9

EKOZAHRADKA

Čtrnáct let přírodního zahradničení na jihu Čech	10
Sušené topinambury	10

Spotřebitelský KOKTEJL

Příběh zeleného čaje	11
Poradna W. Gregorové: rýžová dieta pro ledviny, jaterní skvrny	12
Rychlá čajová pomoc	12
Kokosové müsli s kardamomem	12
Domácí makové müsli	13
V Indii znají biodynamické postupy	13
Pečení kváskového chleba... ..	14
Dokáže využití agrohomoopatie pomoci zlepšit kvalitu půdy?	14
Nizozemsko se přehouplo... ..	15
Naučili vařit zdravě... ..	15
Skutečně zdravá škola	15

EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

Ekologicky obhospodařovaná půda je cenným pokladem	16
Ekologická inaktivace skladištních škůdců	17-18
Projekt Predaj z dvora	19
Aktivní farmář	20
MAPA BIOPRODEJEN, KNIHOVNIČKA, TIRÁŽ, INZERCE	21-24

www.bio-mesicnik.cz

zpravodajství

Pro zemědělství více peněz

Ministr zemědělství Marian Jurečka schválil sazby přímých plateb pro zemědělce na rok 2014, podle kterých dostanou peníze z rozpočtu EU za produkci cukru a rajčat. Jeho součástí jsou také sazby plateb na tzv. citlivé sektory.

Zemědělci prostřednictvím těchto plateb obdrží přibližně 2,79 miliard korun. Loni přitom dosáhla jejich výše zhruba 1,97 miliardy korun. Dotace bude vyplácet Státní zemědělský intervenční fond. Ministr podepsal sazebník dotací pro rok 2014 pro oddělenou platbu za cukr, oddělenou platbu za rajčata a zvláštní podporu dle čl. 68 nařízení Rady EU. Jeho součástí jsou také sazby plateb na citlivé sektory, jako je pěstování chmele, brambor pro výrobu škrobu, chov dojníc, telat masného typu, ovcí a koz pasených na travních porostech. V roce 2014 se díky přerozdělení peněz v rámci přímých plateb zvýšila také částka poskytovaná na citlivé sektory.

Ekologická farma má „bramborovou“

Rok rodinných farem, vyhlášený celosvětově OSN završila soutěž Farma roku 2014. Soutěž pořádala Asociace soukromého zemědělství. Čtvrté místo (bramborovou medaili) v soutěži Farma roku 2014 připadlo Bison Ranchi Rožnov na Jindřichohradecku, uprostřed přírodního parku Česká Kanada.

Pan Dirk van de Poel si zde se ženou Evou splnili sen o vlastní farmě s chovem méně typických hospodářských zvířat. V ekologickém režimu zde obhospodařují 300 hektarů travních porostů a věnují se jak chovu masného skotu, tak bizonů. Veškeré maso z těchto u nás poněkud neobvyklých zvířat je zpracováno v bourárně přímo na ranči a formou lákových specialit nabízeno v restauraci. Ta je společně s penzionem součástí agroturistického areálu hojně využívaného jak českou, tak rakouskou klientelou. Ve fázi realizace je

zde velký konferenční sál, další ubytovací kapacity a wellness centrum. (šg, zr)

Češi čistí Moldávii

Češi úspěšně pokračují v odstraňování starých ekologických zátěží způsobených pesticidy v Moldavské republice.

V dobách Sovětského svazu byly v Moldavsku ve velkém rozsahu používány v zemědělství pesticidy – prostředky k hubení rostlinných a živočišných škůdců. V 90. letech minulého století pak bylo plošné používání těchto látek ukončeno a zbývající nepoužité a zakázané pesticidy byly bez bližší evidence shromážděny ve vybraných skladech. Sklady byly většinou technicky nevyhovující pro uložení toxických látek.

Europeníze pro odpady

V novém programovacím období bude kladen důraz na snižování množství odpadů, 212 miliónů eur je proto vyhrazeno pro zajištění materiálového a energetického využití odpadů.

Novinkou je vyčlenění prostředků na prevenci vzniku odpadů, a to ve výši 82 miliónů eur. Financovány tak budou i projekty zaměřené na ekologické vzdělávání, výchovu a osvětu. Prioritní osa 3 OPŽP naopak nebude umožňovat nákupy kompostérů do domácností. První výzvy lze očekávat začátkem roku 2015, a proto lze začít připravovat projekty zaměřené na řešení komunálních odpadů, na biologicky rozložitelné odpady, odpady z potravin... Na Kompostuj.cz se zaměřují na cílenou spolupráci s vybranými subjekty. Zájemci se mohou hlásit u Tomáše Hodka, manažera projektu, na info@kompostuj.cz.

První tři programy rozvoje venkova

Evropská komise schválila první tři ze 118 programů rozvoje venkova, které mají do roku 2020 zlepšit konkurenceschopnost evropského zemědělství a péči o přírodní prostředí a klima a zároveň upevnit ekonomickou a sociální strukturu venkova.

Vážení a milí čtenáři,

s novým rokem přichází vždy něco nového. Nejinak je tomu i ve vašem časopise. Přestože oblíbené rčení říká: žádná změna, dobrá změna, přece jenom nějaké novinky pro vás chystáme. Počínaje tímto číslem začnete zaznamenávat drobné změny – budou jistě jen a pouze k lepšímu. Jelikož také víme, že nic není dobré uspěchat, tak nové věci budou přicházet postupně. Dovolíme si připomenout, že ekologické zemědělství, udržitelný způsob života a ekologie, jimž se obsah Bio pravidelně věnuje, se přesně takovým postojům ke změnám vyznačuje. To co je dobré, zůstává, ostatní se postupně mění. Vždyť před čtvrt stoletím, kdy ekologické zemědělství v České republice zahájilo novodobou éru své existence, se dali ekologicky hospodařící sedláci spočítat na prstech jedné ruky. A to doslova. Současná doba se čtyřmi tisíci ekologicky hospodařícími zemědělci, skoro pěti stovkami výrobců biopotravin a miliony těch, kterým alespoň občas biopotraviny skončí v nákupním košíku, potvrzuje, že tento koncept má budoucnost. Tyto změny však přicházely postupně, tak jako ty naše. Nechodíme však okolo horké kaše. Dobré zprávy nejprve, neboť špatné nemáme. Cena, rozsah a formát zůstávají stejné. O obsah měsíčníku se od ledna bude starat širší redakce. Nepostradatelnou pamětí Bia zůstává Miroslava Vohralíková, redakční tým se rozšířil o Kateřinu Čapounovou z České technologické platformy pro ekologické zemědělství a Sylvu Horákovou ze Svazu ekologických zemědělců PRO-BIO. V příštím roce slibujeme širší záběr z témat ekologického zemědělství a biopotravin, pravidelné rozhovory se zajímavými lidmi a aktuality ze světa, který nás a vás baví. I nadále budeme představovat zajímavé ekostatky a způsoby, jak přibližovat lidi zpátky k přirozenému zemědělství. Nedílnou součástí zůstávají pravidelné informace ze světa starých odrůd z pera Petra Dostálka, dobré tipy na trvale udržitelnou zahradu i dům od Jana Papáčka, rady Waltrauda Gregorové a recepty Lenky Žák.

Aby náš „newsroom“ nezůstal v komorním triu, obracíme se na vás, na čtenáře. Přivítáme vaše nápady, tipy, náměty i pozvánky na akce, o kterých by ostatní měli vědět. Rádi je zveřejníme. Pište na redakcebio@biomedia.cz.

Děkujeme za zachování přízně i v roce 2015.

Vaše redakce

MEZINÁRODNÍ ROK PŮDY

Za zdravou půdu pro zdravý život

Rok 2015 je významným rokem pro trvale udržitelný život. OSN jej věnuje půdě, neboť bez ní bychom brzy ztratili pevnou půdu pod nohama. Pod heslem „zdravá půda pro zdravý život“ proto letos po celém světě bude uspořádáno mnoho osvětových aktivit. Jejich společným cílem je upozornit na nutnost udržitelného hospodaření s naším tichým spojencem.

Mimořádně aktuální je toto téma i u nás. Přes výrazné zlepšení péče o zemědělskou krajinu totiž zůstává půda a její kvalita jedním z nejožehavějších problémů našeho zemědělství. Otevřenou diskuzi si zaslouží jak vytrvalé snižování úrodnosti půdy či stoupající potřeba anorganických hnojiv, tak likvidace orné půdy ve prospěch průmyslové zástavby. Polovina veškeré zemědělské půdy v naší republice je zařazena do tzv. zranitelných oblastí s vodou znečištěnou dusičnany. Zhruba čtvrtina zemědělské půdy je natolik utužená, že se dá jen stěží využít k pěstování, polovina orné půdy v ČR je v ohrožení vodní a větrnou erozí a od roku 2000 jsme dokázali zastavět plochu odpovídající čtyřem pětinať Krkonošského národního parku.

Patříme v Evropě mezi země s nejnižší cenou za hektar zemědělské půdy, s největším podílem propachtované půdy a naše zemědělské podniky patří průměrnou rozlohou mezi největší v EU. K tomu, že mnozí zemědělskou půdu stále považují jen za pouhý substrát k uchycení kořenů ekonomicky výnosných plodin, je mnoho co říci. A to nejen letos.

Konvenční zemědělství založené na technologických procesech, vysoké produktivitě práce a orientaci na výnos s sebou přináší sou-

časně také nižší biodiverzitu, nižší stabilitu agroekosystému a horší udržitelnost. Odpovědi na tyto problémy mohou nabídnout principy ekologického zemědělství, které vycházejí z celostního přístupu s důrazem na udržování a zkvalitňování přírodních zdrojů a na rozvoj půdní úrodnosti. Právě ta je pro ekologické zemědělství stěžejním systémovým opatřením.

Cím složitějším problémem s půdou je třeba v „tradičním“ konvenčním hospodaření čelit, tím jasněji se ukazují přínosy udržitelných zemědělských systémů. Zemědělci přejímají například techniky a postupy na orné půdě běžné v ekologickém zemědělství, členské země zvyšují investice do výzkumu a na vývoj environmentálně šetrných postupů, prostředků biologické ochrany rostlin i welfare hospodářských zvířat. Na významu nabývá komplexnější přístup k zacházení s půdou. To vše se stává součástí základů pro vybudování udržitelného evropského zemědělství.

Právě proto se optika pohledu na ekologické zemědělství během uplynulých třiceti let v Evropě výrazně proměnila. Jen za posledních deset let byla v Evropě ekologicky obhospodařovaná plocha zvětšena o polovinu (v současnosti má přes 11 milionů ha). Důvodem je mimo jiné i stoupající zájem veřejnosti nejen o ekoprodukcí, ale i o „zdravou“ půdu. Ukazuje se totiž, že „zdravá“ půda (s vyváženým podílem živých půdních organismů, humusu a dobrou úrodností) je z dlouhodobého hlediska ekonomicky mnohem výhodnější.

V Čechách se ovšem tento nejzásadnější přínos ekologického zemědělství zatím jaksi nedaří osvětlit. Široká i odborná veřejnost u nás tento druh hospodaření nadále vnímá převážně jen ve spojení s produkcí „luxusních“ biopotravin. Otevření diskuze nad úbytím kvalitní půdy může být proto šancí pro ekologické zemědělství i v České republice.

(kč, syh)

anketa

Jak vnímáte roli ekologického zemědělství ve vztahu k půdě?

ING. JAN GALLAS

ředitel odboru environmentálního a ekologického zemědělství, Ministerstvo zemědělství ČR

Půda je základním výrobním prvkem zemědělské produkce. Často je vnímána jako obnovitelný zdroj. To ovšem platí pouze v případě, že se k ní chováme tak, aby se její produkční potenciál, kondice a kvalita zachovávaly, nebo ještě lépe zvyšovaly. Ekologičtí zemědělci, pokud dělají svou práci dobře, nepochybně přispívají k dobrému stavu půdy. Udržují zdravý a kvalitní půdní edafon, vysoký podíl humusu a živin, a tím přispívají k udržitelné produkci surovin, retenci vody v krajině a přirozenému předcházení dopadů klimatických výkyvů.

KATEŘINA NESRSTOVÁ

manažerka PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců

Ekologické zemědělství je jediným možným udržitelným principem pro zachování kvality půdy tak, aby byla schopná dlouhodobě zajistit produkci potravin. Ekologičtí sedláci pracují s půdou s vědomím, že bez ní by nemohli produkovat, prosperovat a žít. Půda je totiž to nejcennější, co máme. Zodpovědnost při péči o svěřenou půdu je proto základem jednání našich ekologických hospodářů, kteří věnují nemalé úsilí i prostředky na zachování a zlepšování její kvality i na boj s erozí, kterou vnímají jako obrovský problém. Zároveň je

třeba si uvědomit, že nemalá část ekologických sedláků hospodářů na půdě s ne zrovna ideálními vlastnostmi, jejich statky jen zřídka leží v úrodných nížinách, ale naopak spíše na vysočinách či v podhorských a horských oblastech, a o to je příkladná péče o půdu důležitější.

ING. MICHAL POSPÍŠIL

předseda Svazu vlastníků půdy České republiky

Zemědělská půda je neobnovitelný zdroj pro přirozený způsob života. Odpovědný zemědělec si půdy váží, zná složité procesy,

kteří v půdě probíhají a snaží se, aby půdu zlepšoval nebo alespoň udržoval v takovém stavu, aby půda neztrácela svoji úrodnost. Zemědělec, který zná zákonitosti půdních procesů, se snaží zabránit její degradaci, a tím i stabilizuje svoje podnikání spjaté s půdou. Žádná certifikace nikdy nenahradila „zdravý selský rozum“ a odpovědnost hospodáře. Rok 2015 byl vyhlášen rokem půdy. Pro Českou republiku je to mimořádná příležitost pojmenovat všechny dlouhodobé negativní procesy v půdě, jejich rozsah a zároveň objektivně stanovit cesty k nápravě. Ekologická forma hospodaření je jednou z mnoha cest, jak vylepšit kvalitu půdy a uchovat její úrodnost pro další generace.

ING. PETR HANÁK

předseda Sdružení pro ochranu půdy, z. s.

Sdružení pro ochranu půdy, z. s., propaguje šetrný přístup k zemědělské půdě a snaží se motivovat její uživatele k odpovědnosti a dávat praktické návody, jak se o půdu lépe starat. Majitelům zemědělské půdy vznikají nevhodnými postupy intenzivně hospodařících zemědělců obrovské ztráty na majetku a celá společnost je zasažena zhoršujícím se životním prostředím. Proto podporujeme ekologicky hospodařící zemědělce, kteří dbají na ochranu proti erozi a zhutnění půdy, střídání plodin a udržení organické hmoty v půdě. Rádi poradíme kterémukoliv majiteli půdy ohledně kontaktů na ekologicky hospodařící zemědělce v jeho okolí, pokud není spokojen s péčí, se kterou na jeho majetku hospodář dosavadní intenzivně hospodařící nájemce.